

Załącznik do uchwały Nr

Rady Gminy Santok z dnia

PROJEKT

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY W RODZINIE DLA GMINY SANTOK
NA LATA 2021- 2025**

Santok, 2020 r.

Spis treści

I. WSTĘP.....	3
II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE.....	3
a) Definicja przemocy w rodzinie	3
b) Rodzaje przemocy	6
c) Fazy cyklu przemocy	7
d) Podstawa prawna	8
III. SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY	8
IV. ZESPOŁY INTERDYSCYPLINARNE.....	9
1. Cele działania.....	9
2. Zadania Zespołu Interdyscyplinarnego	9
3. Zadania grupy roboczej.....	10
4. Czynności wykonywane przez grupę roboczą	10
V. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W GMINIE SANTOK.....	11
VI. CELE PROGRAMU	18
VII. ADRESACI PROGRAMU	18
VIII. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU	18
IX. REALIZATORZY PROGRAMU	18
X. ANALIZA SWOT ORAZ PLANOWANE DZIAŁANIA.....	19
XI. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	24
XII. REKOMENDACJE DOTYCZĄCE ZESPOŁÓW INTERDYSCYPLINARNYCH I GRUP ROBOCZYCH PRZY REALIZACJI PROCEDURY NIEBIESKIEJ KARTY W PRZYPADKU ROZPRZESTRZENIANIA SIĘ WIRUSA SARS-COV-2	24

I. WSTĘP

Przemoc w rodzinie jest jednym z podstawowych zagrożeń zarówno dla rodzin rozumianych jako instytucja, podlegająca ochronie i opiece państwa, jak i dla ich poszczególnych członków. Rodziny dotknięte przemocą pozostają w trudnej sytuacji społecznej, co jest podstawą do udzielania im szczególnej pomocy przy użyciu metod i narzędzi określonych w obecnie obowiązującym porządku prawnym.

Instytucja rodziny jest objęta szczególną ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej, a jej dobro państwo ma obowiązek uwzględnić w swojej polityce społecznej, zwłaszcza poprzez udzielanie szczególnej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji społecznej. Przepis art. 33 Konstytucji wskazuje ponadto, że kobieta i mężczyzna w Rzeczypospolitej Polskiej mają równe prawa w życiu rodzinnym, politycznym, społecznym i gospodarczym, zaś zgodnie z art. 72 Konstytucji, Rzeczpospolita Polska zapewnia ochronę praw dziecka, a każdy ma prawo żądać od organów władzy publicznej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją. Nie budzi wątpliwości fakt, że zadaniem państwa jest zatem ochrona rodziny przed zagrożeniami płynącymi z zewnątrz i wewnątrz, w tym zwłaszcza przed przemocą ze strony osób najbliższych.

Zespół interdyscyplinarny tworzy Wójt powołując do niego przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. W skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wejść także kuratorzy sądowi, jak również prokuratorzy oraz przedstawiciele instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy. Obsługę organizacyjno-techniczną zespołu zapewnia ośrodek pomocy społecznej.

II. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE

a) Definicja przemocy w rodzinie

Przez przemoc w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także inne osoby wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą, w szczególności narażając te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszając ich godność, nietykalność

cielesną, wolność, w tym seksualną, powodując szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołując cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą (źródło: ustawa o przeciwdziałaniu przemocy).

Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem, które występuje na całym świecie. Najczęściej dotyka ona najsłabszych, którzy nie potrafią sami się obronić. Przemoc ta jest tym bardziej dotkliwa, ponieważ pochodzi od osób najbliższych, które powinny obdarowywać miłością i gwarantować poczucie bezpieczeństwa. Jest głównym problemem przestrzegania praw człowieka oraz zjawiskiem, którego zasięg jest znacznie większy, niż odnotowują to przeprowadzane badania i statystyki. Najczęstszymi powodami kłótni w polskich rodzinach jest brak pieniędzy, bezrobocie, nadużywanie alkoholu, nie wypełnianie obowiązków domowych, trudności wychowawcze, złe stosunki małżeńskie, sąsiedzkie oraz nie rzadko choroby natury psychicznej. Często zdarza się, że z pozoru błaha awantura przeradza się w prawdziwy dramat. Wzrastające odsetki zarejestrowanych sytuacji stosowania przemocy świadczą o tym, iż coraz trudniej jest się nam wzajemnie komunikować. Nadal wiele osób doznających przemocy zaprzecza istnieniu problemu w ich środowisku. Wynika to z wielu aspektów, m. in. (1) wstyd, (2) bezradność, (3) nieufność, (4) obawy o własne zdrowie i życie oraz (5) brak gotowości do zmiany dotychczasowego trybu życia. Ponadto część błędnych przekonań będących w świadomości społeczeństwa powoduje, iż osoby doznające przemocy nie potrafią temu zjawisku zapobiec. Prawo ofiary do bezpieczeństwa, do niepoddawania się przemocy jest priorytetowe w gminnej polityce społecznej za pośrednictwem gminnych programów przeciwdziałania przemocy.

Przemoc domową należy zakwalifikować do kategorii zachowań negatywnych, które mają ogromną szkodliwość społeczną. Często jest ona przyczyną jak również skutkiem dysfunkcji panujących w rodzinie. Rodzina jest podstawowym miejscem w którym dziecko wzrasta i się rozwija. W przyszłości to dziecko stanie się dorosłym, założy własną rodzinę i najczęściej będzie powielało wyuczone role, stosowało podobne metody wychowawcze. Istnieje konieczność podejmowania działań zmierzających do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Gdy rodzina otworzy się na kłopoty, wykaże zrozumienie, cierpliwość i przede wszystkim życzliwość, to stanie się sobie bliższa, a co za tym idzie - łatwiej i lepiej będzie sobie radzić z najróżniejszymi problemami. Gdy dorośli będą starali się stosować zasadę oparcia w sobie, powstanie silna wewnętrzna rodzina, która potrafi sama sobie radzić ze swoimi problemami bez użycia przemocy. Dlatego należy wspierać przedsięwzięcia

mające na celu podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie. Na skutek sprzeciwu społecznej dotyczącego przemocy, którego efektem były kampanie medialne, coraz więcej osób ujawniło i ujawnia swoje traumatyczne doświadczenia, poszukując profesjonalnej pomocy. Zwiększające się zainteresowanie zjawiskiem przemocy w rodzinie prowadzi do coraz większej liczby placówek świadczących pomoc w tym zakresie, a wzrost kompetencji osób pomagających pozwala mieć nadzieję, że szanse uzyskania fachowej pomocy ciągle będą rosły.

Zjawisko przemocy w rodzinie odkrywa wiele mitów i fałszywych przeświadczeń. Z jednej strony przeszkadzają one w pomaganiu ofiarom przemocy, z drugiej, służą usprawiedliwianiu sprawców. Część błędnych przekonań powoduje, iż ofiary przemocy, uważają, że nie można temu zapobiec, że nie mają na to wpływu. Wbrew powszechnemu mniemaniu przemoc występuje we wszystkich środowiskach rodzinnych. Zdaniem socjologów kulturowo uwarunkowanym źródłem konfliktów rodzinnych jest współczesny model rodziny, który izoluje ją od otoczenia. Sprawia, że rodzina boryka się sama ze swymi problemami, bez wsparcia z zewnątrz. Rodzina w swojej naturze zawiera wiele czynników konfliktogennych. Jednym z nich jest fakt skupienia różnych płci, temperamentów, osobowości, potrzeb zainteresowań czy doświadczeń jednostek w rodzinie. Jako przyczyny sprzyjające stosowaniu przemocy w rodzinie możemy wskazać normy społeczne i kulturowe. Przez długi czas istniało silne społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy wobec najbliższych, w szczególności kobiet i dzieci. Nadal w wielu środowiskach to zjawisko znajduje odzwierciedlenie w obyczajach – społecznej akceptacji bicia, stosowania kar cielesnych, w przekonaniach związanych z rolą mężczyzny jako *głowy* w rodzinie.

Niebagatelny wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie ma również dziedziczenie wzorca przemocy z rodziny pochodzenia. Dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem przemocy przyswajają sobie zachowania dorosłych, których są świadkami lub ofiarami. Uczą się, że najlepszym i najbardziej skutecznym sposobem rozwiązywania konfliktów jest przemoc. Wpływ na stosowanie przemocy w rodzinie może mieć także uzależnienie/nadużywanie alkoholu. Wielu sprawców przemocy w rodzinie w chwili popełnienia czynu jest pod wpływem alkoholu. Należy pamiętać, że alkohol osłabia kontrolę nad zachowaniem i zwiększa prawdopodobieństwo reagowania złością i gniewem na trudności oraz niepowodzenia życiowe. Uzależnienie od alkoholu nie zwalnia z odpowiedzialności za swoje czyny pomimo, że sprawcy często wykorzystują fakt bycia

nietrzeźwym jako czynnik usprawiedliwiający ich zachowanie. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu. Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny.

b) Rodzaje przemocy

Przemoc domowa jest intencjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka lub zaniechaniem działania i ma na celu kontrolę nad ofiarą, ukierunkowana jest na wyrządzenie drugiej osobie krzywdy, szkody, cierpienia; narusza prawa i dobra osobiste ofiary; sprawca wykorzystuje przewagę siły fizycznej, psychicznej i materialnej, narusza podstawowe prawa człowieka: prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku; powoduje cierpienie i ból; sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na szkody osłabiając jej zdolność do samoobrony.

Tabela nr 1. Rodzaje przemocy oraz katalog potencjalnych zachowań.

RODZAJE PRZEMOCY	KATALOG POTENCJALNYCH ZACHOWAŃ
PRZEMOC FIZYCZNA jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia	popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś rzeczami, parzenie, polewanie żrącymi substancjami, użycie broni lub innych narzędzi, porzucanie w niebezpiecznej okolicy, wyrzucanie z samochodu, gaszenie papierosa na osobie, nieudzielanie koniecznej pomocy i inne.
PRZEMOC PSYCHICZNA to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu	wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie przez odmowę uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna, (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, degradacja werbalna (wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie), stosowanie bezprawnych gróźb np. zabiję cię, szantażowanie zabójstwem, przekonywanie o swojej bezkarności i inne.
PRZEMOC SEKSUALNA to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.	wymuszanie pożycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych partnera, poniżanie możliwości, obśmiewanie, wymuszanie oglądania

	pornografii i wymuszanie zachowań tam stosowanych, patologiczna zazdrość o zachowania seksualne, których nie ma inne.
PRZEMOC EKONOMICZNA to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.	odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych potrzeb rodziny i inne.
ZANIEDBYWANIE to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych	niezaspokajanie podstawowych potrzeb dziecka/osoby dorosłej, np. o ograniczonej sprawności, starszej, chorej) zarówno fizycznych (właściwe odżywianie, ubieranie, ochrona zdrowia, edukacja itp.) jak i psychicznych (poczucie bezpieczeństwa, miłość rodzicielska, troska i inne).

źródło: www.rops.krakow.pl

c) Fazy cyklu przemocy

Przez pierwsze lata rozwoju zjawiska przemocy w rodzinie zaobserwować można cykl składający się z trzech powtarzających się faz:

I faza – narastającego napięcia i agresji sprawcy

Każdy drobiazg wywołuje irytację osoby stosującej przemoc, najmniejsza rzecz jest powodem do awantury, sprawca staje się coraz bardziej niebezpieczny, prowokuje kłótnie. Często pojawiają się u ofiary różne dolegliwości fizyczne: bóle żołądka i głowy, bezsenność oraz utrata apetytu. Inne osoby wpadają w apatię, tracą energię do życia lub stają się niespokojne i pobudliwe nerwowo - jest to wynik narastającego napięcia. Często nie mogą już tego wytrzymać, ofiary same wywołują awanturę by nie czekać biernie aż wybuchnie.

II faza – gwałtownej przemocy

Z błahych powodów dochodzi do ataku agresji i rozładowania złości. Osoba doznająca przemocy doznaje zranień fizycznych i psychicznych, znajduje się w stanie szoku. Stara się uspokoić sprawcę i ochronić siebie. Odczuwa przerażenie, złość, wstyd, bezradność, traci ochotę do życia.

III faza – miodowego miesiąca

W tej fazie wszystko się zmienia. Sprawca przeprosza za swoje zachowanie, obiecuje poprawę. Bywa czuły, troskliwy, zapewnia o miłości, usprawiedliwia swoje zachowanie – kupuje prezenty, kwiaty. Dużo uwagi poświęca także dzieciom. Ofiara zaczyna wierzyć, że sprawca się zmienił, a przemoc była jedynie incydentem. Faza miodowego miesiąca zazwyczaj nie trwa długo, ale zatrzymuje ofiarę w cyklu przemocy, zapomina ona o pozostałych fazach. Po jakimś czasie napięcie powraca i cały cykl przemocy się powtarza. Miodowa faza demobilizuje ofiarę, a u sprawcy utrwala poczucie bezkarności i nadzieję,

że następnym razem jakoś sobie poradzi i uzyska przebaczenie. Prawdziwym zagrożeniem jakie niesie ta faza jest fakt, że przemoc w następnym cyklu bywa jeszcze gwałtowniejsza.

d) Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1842 z późn. zm.),
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (tj. Dz. U. z 2011 r. Nr 209 poz. 1245),
6. Uchwała NR XXV/227/2020 Rady Gminy Santok z dnia 10 listopada 2020 r. w sprawie powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

III. SYSTEM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY

Zgodnie z zapisem w art. 6, ust. 2 pkt 1-4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.) oraz innych ustaw do zadań własnych gminy należy:

- a) opracowywanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- b) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- c) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- d) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Głównym narzędziem wykorzystywanym do pracy w walce z przemocą w rodzinie jest Niebieska Karta. Jest ona procedurą mającą na celu rozpoznanie zaburzeń życia

rodzinnego wywołanych stosowaniem przemocy, ułożenie planu pomocy oraz podjęcie działań interwencyjnych. Do realizacji wymienionej procedury zobligowani są przedstawiciele policji, ośrodka pomocy społecznej, oświaty i gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Procedura Niebieskiej Karty została opracowana tak, by łączyć kompetencje służb oraz dążyć do współpracy w celu osiągnięcia lepszych efektów.

IV. ZESPOŁY INTERDYSCYPLINARNE

1. Cele działania

Celem działania Zespołu jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze gminy. Zespół to grupa ludzi, specjalistów z różnych dziedzin, zajmująca się rozwiązaniem konkretnego problemu przy wykorzystaniu zasobów będących w dyspozycji każdego z członków takiego Zespołu. Jego funkcjonowanie określone jest w drodze porozumień zawartych między gminą a podmiotami niosącymi pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

W Gminie Santok funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny, który liczy 13 osób, w którego składzie są przedstawiciele Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, jak również kuratorzy sądowi.

2. Zadania Zespołu Interdyscyplinarnego

- a) integrowanie i koordynowanie działań w/w podmiotów,
- b) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- c) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- d) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- e) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- f) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

W celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie Zespół Interdyscyplinarny może tworzyć grupy robocze. Skład grupy roboczej nie różni znacząco od składu Zespołu. Są to przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty,

ochrony zdrowia, jak również kuratorzy sądowi, przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

3. Zadania grupy roboczej

- a) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- b) monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- c) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

4. Czynności wykonywane przez grupę roboczą

- a) na posiedzenie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej zaprasza się osobę, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- b) niestawiennictwo osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, nie wstrzymuje prac zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej,
- c) członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej, w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, dokonują pogłębionej analizy sytuacji rodziny, ustalają indywidualny plan pomocy dla osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie w zakresie działania wszystkich podmiotów, realizujących procedurę Niebieskie Karty i wypełniają formularz Niebieska Karta – C, który stanowi załącznik nr 3 do rozporządzenia,
- d) indywidualny plan pomocy obejmuje ogół działań podejmowanych przez osobę, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, oraz podmioty realizujące procedurę Niebieskie Karty, w celu poprawy sytuacji życiowej tej osoby oraz jej rodziny, może on ulec zmianie w zależności od potrzeb i sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w szczególności w sytuacji stwierdzenia nowego zdarzenia stosowania przemocy w rodzinie w trakcie działań dokonywanych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą,
- e) przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, na spotkanie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej,
- f) członkowie zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej w obecności osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, wypełniają formularz Niebieska Karta – D, który stanowi załącznik nr 4 do rozporządzenia,

g) formularze Niebieska Karta – C i Niebieska Karta – D podpisuje przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego,

h) zespół interdyscyplinarny lub grupa robocza podejmują decyzję, jak będą składane systematyczne wizyty funkcjonariusza Policji sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

Wszystkie działania, podejmowane w związku z realizacją procedury Niebieskiej Karty są dokumentowane, a w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa dokumenty są przekazywane organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego.

V. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY W GMINIE SANTOK

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Santok została przeprowadzona w oparciu o posiadane dane własne:

1. Realizacja procedury Niebieskiej Karty w gminie Santok za rok 2018:

a) ilość prowadzonych Niebieskich Kart – 14 (4 karty z 2017 r.)

b) ilość Niebieskich Kart zakończonych – 6

c) ilość Niebieskich Kart kontynuowanych – 8

Tabela nr 2. Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w 2018 r.

	Ogółem		43
	Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w 2018 r.	w tym kobiety	Ogółem
w tym niepełnosprawne			0
w tym starsze			4
w tym mężczyźni		ogółem	14
		w tym niepełnosprawni	0
		w tym starsi	1
w tym dzieci	ogółem	12	
	w tym niepełnosprawne	0	

źródło: opracowanie własne OPS w Santoku

2. Realizacja procedury Niebieska Karta w gminie Santok za rok 2019:

- a) ilość prowadzonych Niebieskich Kart – 13 (w tym 1 z 2018 r.)
- b) ilość Niebieskich Kart zakończonych – 7
- c) ilość Niebieskich Kart kontynuowanych – 6

Tabela nr 3. Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w 2019 r.

Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego w 2019 r.	Ogółem		42
	w tym kobiety	ogółem	
w tym niepełnosprawne			3
w tym starsze			3
w tym mężczyźni	ogółem		19
	w tym niepełnosprawni		1
	w tym starsi		2
w tym dzieci	ogółem		9
	w tym niepełnosprawne		0

źródło: opracowanie własne OPS w Santoku.

Wszystkie Niebieskie Karty zostały założone przez policję. Najczęściej Policja jest pierwszą instytucją reagującą na przemoc w rodzinie i wszczynającą procedurę Niebieskie Karty. Następnie o zaistniałej sytuacji informowany jest Ośrodek Pomocy w Santoku, który zapewnia obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego i powołuje grupy robocze. Grupy Robocze podczas rozeznawania sytuacji rodzin, w których wszczęto procedurę Niebieskie Karty podejmują szereg działań i są to m.in. motywowanie do udziału w programach korekcyjno – edukacyjnych (osoby stosujące przemoc), motywowanie do podjęcia terapii małżeńskiej lub rodzinnej, wnioski do Sądu w celu rozeznania sytuacji przez kuratora, przydzielenie rodzinie asystenta rodziny, monitoring rodziny przez dzielnicowego oraz pracownika socjalnego, kierowanie osób, które nadużywają alkoholu na spotkania Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku oraz motywowanie do podjęcia terapii uzależnień, przeprowadzanie rozmów motywująco –wspierających, przeprowadzanie rozmów informacyjno – pouczających.

Tabela nr 4. Ilość mieszkańców Gminy Santok z podziałem na wiek i płeć.

Wiek	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
0-2	142	137	279
3	46	44	90
4-5	102	103	205
6	54	53	107
7	55	48	103
8-12	310	296	606
13-15	147	151	298
16-17	84	87	171
18	50	36	86
19-65	2809	0	2809
19-60	0	2487	2487
> 65	479	0	479
> 60	0	875	875
ogółem	4278	4317	8595

źródło: USC w Santoku (dane na dzień 19.03.2020 r.).

Liczba mieszkańców w Gminie Santok wynosi 8595, z czego liczba mężczyzn to 4278, a kobiet – 4317 (stan na dzień 19.03.2020 r.). Liczba mieszkańców Gminy Santok objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego wynosiła 85 osób w latach 2018-2019, co stanowi 0,98 % z ogólnej liczby osób zameldowanych na terenie Gminy Santok. Jest to niewielki odsetek mieszkańców, jednak nie znamy skali ukrytej przemocy czyli takiej, gdzie ofiary przemocy nie zdecydowały się ujawnić swojej sytuacji. Najbardziej aktywną w identyfikacji przemocy okazała się Policja, z racji wykonywanych interwencji na zgłoszenia. Najszerzej pomocy dla ofiar przemocy udzielał Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku.

W większości osobami narażonymi na doznawanie przemocy są kobiety natomiast mężczyźni wskazywani są jako osoby podejrzane o stosowanie przemocy domowej. Przemoc to najczęściej spotykana forma agresji interpersonalnej. Wciąż jednak jest to zjawisko trudne do oszacowania. Osoby doznające przemocy najczęściej ukrywają fakt bicia i wykorzystywania przed otoczeniem, rzadko również decydują się na fachową pomoc którejś z zajmujących się tym problemem instytucji. Coraz więcej osób decyduje się na

podjęcie terapii oraz korzystanie ze wsparcia psychologicznego jako jednej z form sprzyjającej zmianie postaw wobec przemocy oraz jako forma radzenia sobie w trudnych sytuacjach kryzysowych a zwłaszcza w sytuacji przemocy w rodzinie. Złożoność i stopień skomplikowania formalnych jak i emocjonalnych relacji rodzinnych sprawia też, że instytucje nie są często w stanie wniknąć w dotkniętą problemem rodzinę i skutecznie interweniować w przypadku kryzysu. Incydenty przemocy wewnątrz rodzinnej są dość łatwe do ukrycia w początkowej fazie występowania. Trzeba podkreślić, iż przemoc nie jest rozwiązaniem konfliktów rodzinnych i bezpośrednia reakcja na nią, jak również długotrwałe jej skutki przyczyniają się do wewnętrznego rozbitcia rodziny. Z tego powodu ważne jest by osoba doznająca przemocy w miarę możliwości jak najszybciej uzyskała dostęp do profesjonalnego wsparcia psychologicznego. Coraz częściej reakcję na przemoc analizuje się w kategoriach urazu psychicznego, który czyni jednostkę bezsilną, rodzi się strach i poczucie zagrożenia.

Tabela nr 5. Informacja o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego
na terenie Gminy Santok w latach 2017-2019.

Działanie	2017	2018	2019
Spory sąsiedzkie	53	47	34
Porady prawne dot. nadużywania alkoholu, przemoc w rodzinie	47	38	42
Przyjęcie zawiadomień o przestępstwie	0	0	0
Czynności realizowane dla innych jednostek np. przesłuchania, wywiady	76	74	83

źródło: dane Komisariat Policji II w Gorzowie Wlkp.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
dla Gminy Santok na lata 2021- 2025**

Tabela nr 6. Zagrożenie przestępstwami na terenie Gminy Santok w latach 2017-2019.

L.p.	Solectwa	Art. 278 kk kradzieże			Art.279 kk kradzież z włamaniem			Art.288 kk uszkodzenie mienia			Art. 157-158 kk uszczerbek na zdrowiu			Inne art. kk		
		2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
1	Baranowice															
2	Czechów	1	1		1					1		1		3	1	2
3	Górki			2								1				2
4	Gralewo	2	1	1		1								2	2	2
5	Janczewo	3	2	2		1			1			2	2	2	2	4
6	Jastrzębnik			1								1			1	6
7	Lipki Małe															
8	Lipki Wielkie		1	2				1				1	3	1	9	
9	Ludzisławice										1					1
10	Mąkoszyce															
11	Nowe Polichno	1														2
12	Płomykowo			2												2
13	Santok	1	2	1		1			1	1			2	2	9	
14	Stare Polichno			1						1			2	1	3	
15	Wawrów	1	3	3	5			1		1			9	7	24	
 Ogółem		9	10	15	6	3	0	2	2	4	0	2	5	23	17	66

źródło: dane Komisariat Policji II w Gorzowie Wlkp.

VI. CELE PROGRAMU

Celem Programu jest w szczególności:

1. Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie.
2. Zapewnienie pomocy rodzinom, w których występuje przemoc z uwzględnieniem potrzeb wszystkich członków rodziny.
3. Pogłębienie wiedzy i doskonalenie umiejętności pracowników z instytucji i organizacji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy i pomaganiem w sytuacji jej wystąpienia.
4. Integracja i koordynacja działań podejmowanych na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie.

VII. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu są mieszkańcy z terenu Gminy Santok, a w szczególności rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy w rodzinie oraz osoby zagrożone zjawiskiem przemocy, jak również przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi, bądź dotkniętymi przemocą.

VIII. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Program będzie realizowany na terenie Gminy Santok w latach 2021-2025. Działania do realizacji będą wprowadzane w formie ciągłej, zgodnie z monitoringiem.

IX. REALIZATORZY PROGRAMU

Podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku,
2. Komenda Policji w Gorzowie Wlkp.,
3. Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku,
4. Placówki oświatowe,
5. Placówki służby zdrowia,
6. Organizacje pozarządowe oraz inne podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

X. ANALIZA SWOT ORAZ PLANOWANE DZIAŁANIA

Nazwa SWOT jest akronimem słów *Strengths* (mocne strony), *Weaknesses* (słabe strony), *Opportunities* (szanse w otoczeniu), *Threats* (zagrożenia w otoczeniu). To metoda, która pozwala zidentyfikować słabe, silne strony oraz szanse i zagrożenia, jakie stoją przed instytucją w obliczu występującego problemu.

Opracowania analizy SWOT dokonano na podstawie informacji uzyskanych od pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku oraz członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
dla Gminy Santok na lata 2021- 2025**

Tabela nr 7. Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	ZAGROŻENIA
<ol style="list-style-type: none"> 1. interdyscyplinarny skład Zespołu Interdyscyplinarnego, 2. podnoszenie kwalifikacji pracowników socjalnych będących członkami Zespołu Interdyscyplinarnego, 3. doświadczenia, wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji działających na rzecz rodziny, zwłaszcza tej uwikłanej w przemoc, znajomość środowiska przez pracowników socjalnych, 4. działania profilaktyczno – edukacyjne, rozpowszechnianie informacji, gdzie uzyskać pomoc z razie doświadczania przemocy, kampanie społeczne nagłaśniające problem przemocy, 5. zaangażowanie oraz dobra współpraca podmiotów z terenu Gminy Santok w działaniach na rzecz dzieci i rodzin w zakresie przeciwdziałania przemocy, 6. możliwość zapewnienia wsparcia asystenta rodziny, 7. Punkt Konsultacyjny przy Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla osób uzależnionych od alkoholu, zagrożonych narkomanią i przemocą, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. brak konsekwentnych działań w stosunku do sprawców przemocy domowej, poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc, 2. wydłużony proces karny, zbyt niskie kary nakładane na sprawców przemocy, nieadekwatne do popełnionego czynu nadużywanie zawieszania kar, poczucie bezkarności osób stosujących przemoc, 3. brak gwarancji bezpieczeństwa osób doświadczających przemocy, 4. niechęć do współpracy osób doświadczających przemocy domowej, 5. zbyt rozbudowana sprawozdawczość, pochłaniająca zbyt wiele czasu osób wspomagających, 6. bierność i niechęć rodzin do podejmowania prób zmierzających do rozwiązania problemu, 7. problemy alkoholowe członków rodziny, 8. mity i stereotypy społeczne oraz własne doświadczenia związane z przemocą, podtrzymujące przemoc domową, powstrzymujące przed ujawnieniem problemu i poszukiwaniem pomocy, powodujące nieuzasadnione oczekiwanie społeczne w stosunku do służb podejmujących interwencje wobec przemocy, 9. manipulowanie faktami w celu uzyskania własnych korzyści w sprawach rozwodowych, podziału majątku, opieki nad dziećmi, 10. wycofywanie zeznań z procedury karnej w sprawach związanych ze stosowaniem przemocy, 11. brak chęci i umiejętności wczesnego przezwyciężania kryzysu w rodzinie.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
dla Gminy Santok na lata 2021- 2025**

SZANSE	SŁABE STRONY
<ol style="list-style-type: none"> 1. zmiany prawne umożliwiające skuteczne formy niesienia pomocy rodzinom zagrożonym przemocą domową, 2. wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemu uzależnienia i współuzależnienia oraz rosnąca liczba osób objętych leczeniem odwykowym, 3. zmiana postaw społecznych, obalanie mitów i stereotypów o tematyce przemocy, 4. zwiększenie działań informacyjnych dotyczących problematyki uzależnień i przemocy w rodzinie, 5. stale kształcąca się kadra służb działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, 6. akceptacja społeczna dla działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wzrost świadomości wśród dorosłych i dzieci, 7. kampanie, akcje edukacyjno - informacyjne powodujące wzrost świadomości społeczeństwa w zakresie przemocy domowej 8. oferty szkoleniowe dostosowane do potrzeb osób zajmujących się pracą z rodzinami problemowymi, 9. chęć zmiany i wyjścia z kryzysu osób uwikłanych w przemoc, 10. stały monitoring działań, 11.dobra działalność Zespołu Interdyscyplinarnego, 12."Dom na Zakręcie" dla osób w kryzysie w Starym Polichnie 	<ol style="list-style-type: none"> 1. brak mieszkań socjalnych, chronionych dla osób doświadczających przemocy, umożliwiającego odizolowanie sprawcy od rodziny, 2. bierność świadków przemocy, 3. brak środka przymusu do udziału sprawców w zajęciach korekcyjno – edukacyjnych, 4. brak dotkliwych konsekwencji dla sprawców przemocy gdy nie przystąpią do programu edukacyjno - korekcyjnego, 5. brak zainteresowania programami korekcyjno - edukacyjnymi dla osób stosujących przemoc w rodzinie, 6. mała liczba lokalnych organizacji pozarządowych działających na rzecz rodziny

źródło: opracowanie własne.

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
dla Gminy Santok na lata 2021- 2025**

Tabela nr 8. Zadania, działania i podmiot odpowiedzialny za realizację.

	Zadania	Działania	Podmiot odpowiedzialny
1	Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar w Rodzinie na lata 2021-2025	Zgodnie z zapisami Programu.	Zespół Interdyscyplinarny
2	Podnoszenie świadomości społecznej w obszarze przyczyn i skutków przemocy oraz integrowanie i koordynowanie działań w tym zakresie	Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym . Informacja na www	Zespół Interdyscyplinarny Ośrodek Pomocy Społecznej GKRPA Policja Oświata
3	Podnoszenie efektywności działań i współpracy instytucji oraz organizacji świadczących pomoc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie	Regularne posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego, w tym podejmowanie działań, interwencji i monitorowanie podjętych działań	Zespół Interdyscyplinarny Ośrodek Pomocy Społecznej GKRPA Policja Oświata
4	Udział w szkoleniach i konferencjach podnoszących poziom kompetencji zawodowych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Bezpośredni udział	Zespół Interdyscyplinarny
5	Zapewnienie profesjonalnej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie i świadkom przemocy w rodzinie.	Poradnictwo psychologiczne (Punkt Konsultacyjny). Poradnictwo rodzinne (<i>Herbatka u Asystenta</i>). Poradnictwo prawne. Informacja na www	Zespół Interdyscyplinarny Ośrodek Pomocy Społecznej GKRPA Policja
6	Tydzień Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	Poradnictwo telefoniczne – poradnictwo psychologiczne, prawne, rodzinne, socjalne, inne wg potrzeb.	Zespół Interdyscyplinarny Ośrodek Pomocy Społecznej GKRPA Policja
7	Spotkania informacyjne w zakresie przeciwdziałania używania środków uzależnień	Spotkania/prelekcje/warsztaty	Zespół Interdyscyplinarny
8	Przeciwdziałanie przemocy wobec seniorów	Prelekcje, spotkania w Klubach Seniora. Informacja na www	Zespół Interdyscyplinarny Ośrodek Pomocy Społecznej Policja
9	Pedagogizacja rodzin	Informacja podczas wywiadówek szkolnych. Informacja na www	Pedagodzy szkolni

**Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
dla Gminy Santok na lata 2021- 2025**

10	Kolonia „Aktywne wakacje”	Kolonia dla dzieci	Ośrodek Pomocy Społecznej GKRPA
11	Udostępnianie informacji na temat uzyskania pomocy w sytuacjach przemocy w rodzinie	Rozpowszechnianie informacji o dostępnych formach pomocy, tj. psychologicznej, prawnej, ocjalnej, rodzinnej. Informacja na www	Zespół Interdyscyplinarny Ośrodek Pomocy Społecznej
12	Zapewnienie profesjonalnej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, sprawcom przemocy oraz świadkom przemocy w rodzinie	Realizowanie procedury Niebieska Karta. Działalność Punktu Konsultacyjnego. Praca grup roboczych z ofiarami i sprawcami przemocy. Informacja na www	Zespół Interdyscyplinarny Ośrodek Pomocy Społecznej GKRPA Policja Oświata
13	Współpraca podmiotów w ramach działalności Zespołu Interdyscyplinarnego na terenie Gminy Santok	Organizowanie i prowadzenie posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego. Współpraca ze specjalistami, instytucjami, organizacjami udzielającymi pomocy w sytuacji przemocy w rodzinie. Wdrażanie zmian w prawie lokalnym i ponadlokalnym. Współpraca z innymi instytucjami udzielającymi pomocy ofiarom oraz sprawcom przemocy w rodzinie (np. PCPR, GCPR, OIK, SR)	Zespół Interdyscyplinarny
14	Gminny Program Wspierania Rodzin na lata 2021- 2023	Zgodnie z zapisami programu	Zespół Interdyscyplinarny Ośrodek Pomocy Społecznej
15	Analiza i ocena działań Zespołu Interdyscyplinarnego	Analiza i ocena działań	Zespół Interdyscyplinarny Ośrodek Pomocy Społecznej
15	Aplikacja <i>Twój Parasol</i>	Promocja aplikacji. Informacja na www	Zespół Interdyscyplinarny Ośrodek Pomocy Społecznej

źródło: opracowanie własne

XI. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Podmiotem odpowiedzialnym za monitoring i ewaluację programu będzie Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Monitoring umożliwi analizę w realizacji podejmowanych działań oraz pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań. Niniejsze informacje umożliwią szersze rozeznanie potrzeb jednocześnie wskazując kierunek na rozwijanie programów w przyszłości. Monitoring odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość jego realizatorów, będzie prowadzony corocznie w celu sprawdzenia, czy zadania ujęte w programie są realizowane zgodnie z planem, jak również korygowane. Do 30 kwietnia danego roku dokonywana będzie analiza realizacji Programu za rok poprzedni.

Ewaluacja Programu odbędzie się w roku 2025, zaś jej wyniki posłużą do stworzenia nowelizacji Programu na lata 2026-2030.

XII. REKOMENDACJE DOTYCZĄCE ZESPOŁÓW INTERDYSCYPLINARNYCH I GRUP ROBOCZYCH PRZY REALIZACJI PROCEDURY NIEBIESKIEJ KARTY W PRZYPADKU ROZPRZESTRZENIANIA SIĘ WIRUSA SARS-COV-2

W związku rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 pismem z dnia 30 marca 2020 r. znak: PS-I.9452.4.2020.TKoz zostały przekazane rekomendacje Pani Marleny Małąg, Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (pismo DPS-V.070.133.2020.KK z 26 marca 2020 r.) dotyczące sposobu organizacji Zespołów Interdyscyplinarnych i Grup Roboczych oraz realizacji procedury Niebieskiej Karty oraz postępowania w warunkach epidemiologicznych.

1. W zakresie działalności Zespołów Interdyscyplinarnych/Grup Roboczych

- a) działalność zespołu interdyscyplinarnego ograniczyć do niezbędnych zadań (np. do powoływania grup roboczych), wykonywanych za pomocą zdalnych środków komunikacji,
- b) prace na rzecz rodzin dotkniętych przemocą prowadzić w oparciu o działania grup roboczych,

- c) o ile jest możliwe przyjmować zgłoszenia o przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie w formie telefonicznej lub za pośrednictwem innych dostępnych środków komunikacji elektronicznej,
- d) w przypadku przyjęcia zgłoszenia przez pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, ochrony zdrowia, oświaty, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, przekazywać informację do Policji i ustalać dalszy tok postępowania,
- e) bieżące ustalenia dotyczące sytuacji rodzin objętych pomocą w formie procedury Niebieskie Karty dokonywać pomiędzy członkami grupy roboczej za pośrednictwem rozmów telefonicznych, korespondencji mailowej,
- f) w przypadku zorganizowania posiedzenia grupy roboczej w sposób tradycyjny bezwzględnie stosować podstawowe zasady dotyczące zapobiegania wirusa SARS-CoV-2,
- g) po ustaleniu indywidualnego planu pomocy dla osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie i jej rodziny, wyznaczyć jednego przedstawiciela grupy roboczej do kontaktu z osobą doświadczającą przemocy w rodzinie – preferowany pracownik socjalny oraz jednego przedstawiciela grupy roboczej do kontaktu z osobą stosującą przemoc – preferowany Policjant i na bieżąco monitorować sytuację rodziny,
- h) dokonać rozeznania i przekazać osobom doświadczającym przemocy w rodzinie za pomocą pośrednich środków komunikacji informacje o dostępnych na terenie gminy lub powiatu miejscach i instytucjach, które udzielają wsparcia specjalistycznego, w szczególności poradnictwa specjalistycznego udzielanego za pomocą rozmów telefonicznych czy komunikacji elektronicznej,
- i) preferowane formy kontaktu telefonicznego (czy mailowego) nie wykluczają w szczególnych przypadkach możliwości bezpośrednich spotkań członków Grupy Roboczej z osobą doznającą przemocy w rodzinie czy sprawcą przemocy (spotkania przeprowadzać w pomieszczeniach zapewniających wszelkie warunki bezpieczeństwa sanitarnego związane z ochroną przed SARS-CoV-2, w szczególności w zakresie zachowania odpowiedniej odległości osób uczestniczących w spotkaniu i zgodnie z ograniczeniami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 24 marca 2020 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (poz. 522),
- j) w sytuacjach szczególnych i tego wymagających możliwe są również wizyty członka Grupy Roboczej w miejscu zamieszkania rodzin doświadczających przemocy w rodzinie (w takich sytuacjach osoba powinna zostać wyposażona we wszelkie możliwe środki bezpieczeństwa takie jak np. maseczki, jednorazowe rękawiczki czy płyny dezynfekujące).

2. W zakresie działań skierowanych do rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty

- a) monitorować sytuację rodziny w sposób zapewniający bezpieczeństwo sanitarne zarówno przedstawicielom służb realizującym procedurę Niebieskie Karty, jak i osobom i rodzinom doświadczającym przemocy,
- b) kontakty osobiste jeżeli to możliwe zastąpić np. kontaktami telefonicznymi,
- c) zobowiązać osobę doświadczającą przemocy w rodzinie i będącą w procedurze Niebieskie Karty do przekazywania na bieżąco telefonicznie informacji o swojej sytuacji,
- d) kontaktować się np. telefonicznie z osobą podejrzaną o stosowanie przemocy i będącą w procedurze Niebieskie Karty w celu m.in. motywowania do powstrzymywania się od stosowania przemocy, jak również informowania o ewentualnych konsekwencjach stosowania przemocy,
- e) w przypadkach podejrzenia eskalacji przemocy zgłaszać konieczność interwencji Policji,
- f) szczególną ochroną i bezwzględną koniecznością bieżącego monitorowania sytuacji objąć rodziny, w których została wszczęta procedura Niebieskie Karty w odniesieniu do dzieci doświadczających przemocy, systematycznie monitorować stan bezpieczeństwa dzieci, systematycznie motywować osoby podejrzone o stosowanie przemocy do powstrzymywania się od zachowań przemocowych oraz informować o konsekwencjach czynów przemocowych, o ile to możliwe utrzymywać systematyczne kontakty z osobami ze środowiska dziecka, które mogą mieć wiedzę na temat stanu bezpieczeństwa dziecka np. babcia, ciocia, sąsiadka),
- g) stosować zalecenia odnoszące się do pracowników socjalnych, którzy pracują z rodzinami, przejawiającymi problemy opiekuńczo-wychowawcze.

3. W zakresie działań pracowników socjalnych, którzy pracują z rodzinami przejawiającymi problemy opiekuńczo-wychowawcze

- a) rozeznanie bieżącej sytuacji rodzin, które zostały objęte szczególną pracą socjalną np. za pomocą kontaktu telefonicznego biorąc pod uwagę konieczność zachowania bezpieczeństwa pracownika socjalnego, a także bezpieczeństwa osób trzecich, z którymi może mieć on styczność w środowisku jak i w drodze do niego,
- b) monitorowanie sytuacji w rodzinach w szczególności w zakresie:
 - zapewnienia przez rodzinę produktów żywnościowych
 - stanu zdrowia członków rodziny i zapewnienia dzieciom opieki medycznej w sytuacji, gdy zachodzi taka potrzeba,
 - zapewniania dzieciom środków higienicznych do codziennego użytku.

W rodzinach, w których istnieje uzasadnione podejrzenie wystąpienia zagrożenia dobra, życia lub zdrowia dzieci rekomendowane jest zwrócenie się o pomoc np. funkcjonariuszy Policji, którzy zweryfikują sytuację tych rodzin.

Opracowanie Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Santok na lata 2021- 2025 opracował przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego w Santoku wraz z jego członkami, przy wsparciu Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku.

Bibliografia:

1. *Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* - www.sip.lex.pl
2. *Zjawisko przemocy w rodzinie oraz sytuacja psychologiczna osób doznających tej przemocy, zachowania osób stosujących przemoc w rodzinie* - www.rops.krakow.pl
3. *Przemoc w rodzinie wobec osób starszych i niepełnosprawnych* – Materiały szkoleniowe ROPS w Zielonej Górze, 2020.
4. www.niebieskalinia.pl